

Provinciale Staten

Clustercode RMT
Ons kenmerk DOC-00738203
Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -
Maastricht 14 januari 2025
Verzonden 16 januari 2025

Onderwerp

Aanbiedingsbrief Actualisering POVI - Sonderend LEO 24 januari 2025

Geachte Staten,

In oktober 2021 is de huidige Provinciale Omgevingsvisie (POVI) vastgesteld door uw Staten. Bij de vaststelling is toegezegd (toezegging 8980) om samen met de gemeenten ontwerpend onderzoek uit te voeren om 'meer richting en sturing' te geven aan alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze provincie. Nu, drie jaar later, zijn alle ontwerpende onderzoeken gereed. In de tussentijd zijn binnen het Programma NOVEX van het Rijk (waarmee het Rijk de regie op de RO wil hernemen) ook het Ruimtelijk Voorstel en twee NOVEX Ontwikkelperspectieven (voor de Peel en Zuid-Limburg) opgeleverd. De optelsom hiervan levert een beter beeld van de gewenste toekomst van Limburg. Het levert daarnaast keuzevraagstukken op. Immers: onvoldoende ruimte maar ook schaarste én gevaar voor en aan water, milieuruimte en netcongestie betekent keuzes en duidelijke afspraken maken. De actualisering (waarmee eigenlijk verduidelijking en actualisering wordt bedoeld) van de POVI gaat daarom voor een belangrijk deel over keuzes maken. Uiteraard worden relevante documenten en besluiten die in de tussentijd gemaakt en genomen zijn, meegenomen.

Met het proces actualisering POVI wordt geen nieuwe POVI geschreven, maar wordt de huidige POVI daar waar nodig duidelijk gemaakt

Over dit proces zijn al eerder met u de volgende stukken gedeeld:

- Plan van aanpak POVI maart 2024 (GS DOC-00634309);
- Participatieplan september 2024 (GS DOC-00691973).

In de voorbije drie maanden is breed binnen de organisatie en in afstemming met gemeenten, waterschap en diverse maatschappelijke organisaties gewerkt aan een concept overzicht van keuzevraagstukken die nu nog voorliggen. Deze komen onder meer voort uit het Ruimtelijk Voorstel, de ontwerpende onderzoeken en ontwikkelperspectieven, maar ook uit sectorale verkenningen.

In dit overzicht is ook weergegeven welke besluiten met betrekking tot deze keuzevraagstukken reeds genomen zijn. Dit (concept) totaaloverzicht van keuzevraagstukken ligt nu sonderend aan u voor met de vragen: herkent u deze, kloppen deze en heeft u aanvullingen?

Gedeputeerde Staten van Limburg,

voorzitter

secretaris

Sonderend stuk – 1 minuut versie

1. Onderwerp Actualisering POVI- Sonderend LEO 24 januari 2025

Met het proces Actualisering POVI wordt geen nieuwe POVI geschreven, maar we gaan wel updaten en we maken de huidige POVI daar waar nodig duidelijker doordat we keuzes maken.

Over dit proces zijn al eerder met u de volgende stukken gedeeld:

- Plan van aanpak POVI maart 2024 (GS DOC-00634309);
- Participatieplan september 2024 (GS DOC-00691973).

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

In oktober 2021 is de huidige Provinciale Omgevingsvisie (POVI) vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Bij de vaststelling heeft uw college aan Provinciale Staten toegezegd (toezegging 8980) om samen met de gemeenten ontwerpend onderzoek uit te voeren om 'meer richting en sturing' te geven aan alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze provincie. Nu, drie jaar later, zijn alle ontwerpende onderzoeken gereed. In de tussentijd zijn binnen het Programma NOVEX van het Rijk (waarmee het Rijk de regie op de RO wil hernemen) ook het Ruimtelijk Voorstel en twee NOVEX Ontwikkelperspectieven (voor de Peel en Zuid-Limburg) opgeleverd. De optelsom hiervan levert een beter beeld op van de gewenste toekomst van Limburg. Het levert daarnaast keuzevraagstukken op. Immers: onvoldoende ruimte maar ook schaarste én gevaar voor en aan water, milieuruimte en netcongestie betekent keuzes en duidelijke afspraken maken. De actualisering (waarmee eigenlijk verduidelijking wordt bedoeld) van de POVI gaat daarom voor een belangrijk deel over keuzes maken. Uiteraard worden relevante documenten en besluiten die in de tussentijd gemaakt en genomen zijn, meegenomen.

In de voorbije drie maanden is breed binnen de organisatie en in afstemming met gemeenten, waterschap en diverse maatschappelijke organisaties gewerkt aan een concept overzicht van keuzevraagstukken die nu nog voorliggen. Deze komen onder meer voort uit het Ruimtelijk Voorstel, de ontwerpende onderzoeken en ontwikkelperspectieven. En tevens uit sectorale verkenningen. In dit overzicht is ook weergegeven welke besluiten met betrekking tot deze keuzevraagstukken reeds genomen zijn. Dit (concept) totaaloverzicht van keuzevraagstukken ligt nu sonderend aan u voor met de vragen: herkent u deze, kloppen deze en heeft u aanvullingen?

Afgesproken is dat de geactualiseerde POVI in december 2025 wordt vastgesteld door PS. Dat betekent dat in april 2025 het eerste concept ontwerp moet klaarliggen, zodat de zienswijzeperiode voorafgaand aan het zomerreces kan worden afgerond.

Het proces van de actualisering van de POVI bevindt zich momenteel in de bestuurlijke fase van de eerste discussieperiode. Deze nota en het gesprek in PS is daarvan een belangrijk onderdeel. Wij vragen PS om het gesprek te voeren.

3. Bevoegdheid

PS is bevoegd gezag voor vaststelling POVI.

4. Verzoek aan de Statencommissie de navolgende vragen te beantwoorden

1. Herkent u de huidige keuzevraagstukken? Heeft u aanvullingen?
2. Herkent u in de discussiebladen, met daarin een aantal uitgewerkte keuzevraagstukken voor landbouw in aandachtsgebieden, wonen en energie, de eerste aanzet voor overwegingen (ten behoeve van een toekomstige afweging)? Heeft u aanvullingen?

5. Risico's / toets duurzaamheidparagraaf

De Omgevingsvisie is een strategische en lange termijn (2030-2050) visie op de fysieke leefomgeving. Deze beschrijft onderwerpen zoals wonen, infrastructuur, milieu, water, natuur, landschap, bodem, ruimtelijke economie, luchtkwaliteit en cultureel erfgoed. Ook de aspecten gezondheid, veiligheid en een gezonde leefomgeving worden in de Omgevingsvisie meegenomen. De Omgevingsvisie is een zelfbindend document. In de Omgevingsverordening Limburg staan de provinciale regels op het gebied van milieu, provinciale wegen, (grond-)water, grond, landbouw, natuur, wonen en ruimte. Deze regels zijn bindend. Na het vaststellen van de geactualiseerde Omgevingsvisie zal ook het proces van de actualisering van de verordening starten.

Sonderend stuk

1. Onderwerp

Met het proces Actualisering POVI wordt geen nieuwe POVI geschreven, maar wordt de huidige POVI daar waar nodig duidelijk gemaakt.

Over dit proces zijn al eerder met u de volgende stukken gedeeld:

- Plan van aanpak POVI maart 2024 (GS DOC-00634309);
- Participatieplan september 2024 (GS DOC-00691973).

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

In oktober 2021 is de huidige Provinciale Omgevingsvisie (POVI) vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Bij de vaststelling heeft uw college aan Provinciale Staten toegezegd (toezegging 8980) om samen met de gemeenten ontwerpend onderzoek uit te voeren om 'meer richting en sturing' te geven aan alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze provincie. Nu, drie jaar later, zijn alle ontwerpende onderzoeken gereed. In de tussentijd zijn binnen het Programma NOVEX van het Rijk (waarmee het Rijk de regie op de RO wil hernemen) ook het Ruimtelijk Voorstel en twee NOVEX Ontwikkelperspectieven (voor de Peel en Zuid-Limburg) opgeleverd. De optelsom hiervan levert een beter beeld van de gewenste toekomst van Limburg. Het levert daarnaast keuzevraagstukken op. Immers: onvoldoende ruimte maar ook schaarste én gevaar voor en aan water, milieuruimte en netcongestie betekent keuzes en duidelijke afspraken maken. De actualisering (waarmee eigenlijk verduidelijking wordt bedoeld) van de POVI gaat daarom voor een belangrijk deel over keuzes maken. Uiteraard worden relevante documenten en besluiten die in de tussentijd gemaakt en genomen zijn, meegenomen.

Afgesproken is dat de geactualiseerde POVI in december 2025 wordt vastgesteld door PS. Dat betekent dat in april 2025 het eerste concept ontwerp moet klaarliggen, zodat de zienswijzeperiode voorafgaand aan het zomerreces kan worden afgerond.

Het proces van de actualisering van de POVI bevindt zich momenteel in de bestuurlijke fase van de eerste discussieperiode. Deze nota en het gesprek in PS zijn daarvan een belangrijk onderdeel. Wij vragen PS om het gesprek te voeren.

3. Bevoegdheid

PS is bevoegd gezag voor vaststelling POVI.

4. Verzoek aan de Statencommissie de navolgende vragen te beantwoorden

1. Herkent u de huidige keuzevraagstukken? Heeft u aanvullingen?
2. Herkent u in de discussiebladen, met daarin een aantal uitgewerkte keuzevraagstukken voor landbouw in aandachtsgebieden, wonen en energie, de eerste aanzet voor overwegingen (ten behoeve van een toekomstige afweging)? Heeft u aanvullingen?

5. Risico's

De Omgevingsvisie is een strategische en lange termijn (2030-2050) visie op de fysieke leefomgeving. Deze beschrijft onderwerpen zoals wonen, infrastructuur, milieu, water, natuur, landschap, bodem, ruimtelijke economie, luchtkwaliteit en cultureel erfgoed. Ook de aspecten gezondheid, veiligheid en een gezonde leefomgeving worden in de Omgevingsvisie meegenomen. De Omgevingsvisie is een zelfbindend document.

In de Omgevingsverordening Limburg staan aan de andere kant de provinciale regels op het gebied van milieu, provinciale wegen, (grond-)water, grond, landbouw, natuur, wonen en ruimte. Deze regels zijn bindend. Na het vaststellen van de geactualiseerde Omgevingsvisie zal ook het proces van de actualisering van de verordening starten.

Wegens de abstractheid van de huidige POVI is het nu moeilijk om duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers, wat wel gevraagd wordt. Indien er geen keuzes gemaakt worden in de actualisering van deze POVI blijft onduidelijk wat wel en wat (waarom) niet kan.

6. Toelichting / kernargumenten/ onderbouwing

6.1 Eerste discussieperiode

In de voorbije maanden is met een groot aantal in- en externe partners samengewerkt. Zo zijn alle clusters betrokken. Via hen worden de thematische lijnen met externe collega's en stakeholders benut. Daarnaast zijn alle gemeenten, het waterschap en een groot aantal stakeholders via verschillende POVI bijeenkomsten geconsulteerd. Deze inbreng is meegenomen in de nu voorliggende stukken. Gedurende deze periode is ook de informele Statenwerkgroep omgevingsvisie drie keer bijgepraat over de stand van zaken van het proces. Omdat deze werkgroep een informatieve functie heeft, is het verzoek gedaan de Staten in de gelegenheid te stellen ook politiek met elkaar van gedachten te wisselen in een commissievergadering. Middels deze nota geven we gehoor aan dat verzoek.

6.2 Inhoudelijke beelden tot nu toe

Middels deze nota bieden wij de volgende tussenproducten aan:

1. Totaaloverzicht keuzevraagstukken;
2. Discussiebladen ter ondersteuning van het gesprek over keuzevraagstukken binnen de thema's landbouw in aandachtsgebieden, wonen en energie;
3. Een toelichting op de zogenoemde "lagenbenadering"

6.2.1 Lijst met een (concept) totaaloverzicht van keuzevraagstukken (bijlage 1)

Dit (concept) overzicht benoemt de belangrijkste keuzevraagstukken (schuulpunten/structurerende keuzes) waar we in de POVI zo mogelijk een knoop over willen doorhakken. Keuzes zijn nodig, omdat het eenvoudigweg niet mogelijk is om alle geformuleerde sectorale ambities en doelen (gelijktijdig) te realiseren. Vanwege de schaarste aan ruimte, milieuruimte, ruimte op het energienet, (drink)water, arbeid etc. Of vanwege de beperkingen aan functies vanuit het belang van natuur, water, landschap, milieu of veiligheid.

Het overzicht gaat niet in op keuzes t.a.v. ambities en doelen, die zijn voor de meeste thema's namelijk bekend (Europese verplichtingen, wettelijke vereisten, provinciale ambities; zie o.m. Ruimtelijk Voorstel voor een overzicht). Er zijn geen keuzevraagstukken opgenomen over de in te zetten instrumenten om de beoogde doelen te bereiken (dat is uiteraard wel een belangrijk aandachtspunt voor de POVI). Het onderzoek 217a moet hier meer inzicht in gaan geven.

Op dit moment is een aantal van deze keuzevraagstukken (voor de thema's energie, wonen en landbouw in aandachtsgebieden) verder uitgewerkt in de vorm van een discussieblad. Deze keuzevraagstukken zijn gekozen op basis van de controversie, zoals meegegeven door de gesproken gemeenten en belangenorganisaties. In de discussiebladen is weergegeven waarom het een keuzevraagstuk is en welke overwegingen meegegeven worden bij het voeren van de discussie hierover

6.2.2 Discussieblad wonen (bijlage 2)

Ten aanzien van Wonen ligt nu met name voor hoe we naast Limburg Centraal en de Woondeal willen om gaan met Straatjes en Wijkjes Erbij. Hoewel Straatje Erbij veelal reeds binnen het huidige beleid past, gaat dit wel ten koste van landbouw gebied (en dus voedselproductie). Daarnaast geven diverse gemeenten aan niet genoeg te hebben aan Straatjes Erbij. Zij vragen om "Wijkjes" Erbij.

6.2.3 Discussieblad energie (bijlage 3)

Energie moet toegankelijk, betaalbaar en beschikbaar zijn voor iedereen. We willen een nieuw energiesysteem ontwikkelen dat maatschappelijke en economische meerwaarde creëert voor Limburg en voldoet aan mondiale, Europese, nationale en regionale afspraken. Dit nieuwe systeem vraagt om ruimte. Dit betekent dat we zorgvuldig moeten plannen waar en hoe we energie opwekken, transporteren en opslaan. Rekening houdend met de plek en omvang van de vraag naar energie. Dit vraagt om energieplanologie, waarbij koppelkansen benut worden tussen de energietransitie en andere maatschappelijke opgaven. Met oog op de POVI onderscheiden we drie hoofdkeuzevraagstukken. De notitie energie gaat in op de hoofdkeuzevraagstukken.

6.2.4 Discussieblad Landbouw en aandachtsgebieden (bijlage 4)

Voor Landbouw in aandachtsgebieden in het landelijk gebied zijn de uitdagingen en de onderlinge samenhang complex. Juist daarom is het van belang dat het gesprek hierover nu gevoerd wordt. Deze nota gaat over het te voeren gesprek hoe wij in Limburg keuzes gaan maken. In dit discussieblad geven we handvatten en eerste overwegingen ter ondersteuning van het gesprek.

6.2.5 Toelichting "lagenbenadering" (bijlage 5)

Deze bijlage geeft een toelichting van de zogenoemde "lagenbenadering". Dit is in de ruimtelijke planning en ordening een hulpmiddel om de complexiteit van het geheel aan factoren die de ruimte beïnvloeden, inzichtelijk te maken. En ook gevoel te krijgen bij de manier waarop verschillende thema's met elkaar samen hangen.

7. Afweging van alternatieven en motivering gemaakte keuze / toets duurzaamheidparagraaf
N.v.t. in bijgevoegde stukken worden nog geen keuzes gemaakt.

8. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

De actualisering van de POVI is onderdeel van programmalijn 5.1.3 Kwaliteit met minder Ruimte. De POVI raakt inhoudelijk overigens aan alle omgevingsvraagstukken door de gehele programmabegroting.

9. Juridische aspecten – deregulering

De Omgevingswet stelt een omgevingsvisie verplicht voor alle overheidslagen. De POVI is zelfbindend. Tijdens de actualisering POVI wordt het proces tot actualisering van de omgevingsverordening ook opgestart. Via de verordening worden, voor de aspecten uit de POVI waarvoor dat bestuurlijk nodig wordt geacht, regels gesteld waaraan initiatiefnemer, gemeenten en het waterschap zich moeten houden. Met andere woorden; de Omgevingsverordening regelt de doorwerking van de POVI.

10. Verbindingslijnen en andere visies

Naast huidige POVI en de genoemde ontwerpende onderzoeken, Ruimtelijk Voorstel en ontwikkelperspectieven zijn er veel meer bouwstenen voor de geactualiseerde POVI.

Te weten:

- Coalitieakkoord en beleidskaders;
- TV2050 met de daaraan gekoppelde visies voor economie, energie, mobiliteit en wonen, energievisie 1.0;
- Contouren verstedelijkingsstrategie Limburg Centraal;
- provinciale programma's;
- nationale programma's;
- en een groot aantal onderzoeken waaronder de brownfieldanalyse bedrijventerreinen, drinkwaterscenario's, onderlegger water en bodem.

Uiteraard nemen we demografische ontwikkelingen en analyses mee.

11. Verdere planning, procedure en uitvoering

Vaststelling van de geactualiseerde POVI moet in december 2025 door PS plaatsvinden. In aanloop hiernaar toe zijn twee discussieperiodes ingericht, waar zowel met interne (collega's en bestuurders) als externe partners het gesprek wordt gevoerd over keuzevraagstukken. De eerste discussieperiode heeft plaatsgevonden vanaf oktober 2024. In januari 2025 ronden we met de commissie LEO de eerste discussieperiode af en starten we de tweede discussieperiode met een brede doorstart bijeenkomst op 23 januari. Daarnaast gaan we starten met zowel het plan m.e.r. (milieu-effectrapportage) proces als de actualisering van de verordening. Die laatste zal vervolgens in Q2 van 2026 worden vastgesteld. Tenslotte gaat voor de zomer van 2025 de zienswijzeperiode in, waarbij het ontwerp voor de aangescherpte geactualiseerde POVI openbaar wordt gemaakt en iedereen mag reageren op het ontwerp POVI.

Bestuurlijk proces tot aan zienswijze periode Ontwerp actualisatie POVI	
24 januari	Cie LEO & afsluiting 1 ^e discussieperiode
31 januari	Informele statenwerkgroep omgevingsvisie
14 maart	Informele statenwerkgroep omgevingsvisie
25 april	Informele statenwerkgroep omgevingsvisie
13 mei	Uiterlijke vrijgave voor zienswijze periode door GS
13 mei – 27 juni	Zienswijzeperiode Ontwerp actualisatie POVI
	De periode tussen 27-6 en 12-10 staat in het teken van opstellen nota van zienswijzen, verwerken van de zienswijzen en Commissie m.e.r.
23 mei	Aanbod: Cie LEO & afsluiting 2 ^e discussieperiode
Bestuurlijk proces tot aan vaststellingsperiode Concept ontwerp actualisatie POVI	
12 september	Informele statenwerkgroep omgevingsvisie
24 oktober	Informele statenwerkgroep omgevingsvisie
28 oktober	GS
28 november	Cie LEO
12 december	Vaststelling Actualisatie POVI door PS

De statenwerkgroep is van een informatief karakter (de politieke discussie wordt hier niet met elkaar gevoerd).

12. Periodieke informatie/sturingsinformatie

- ☐ Via Jaarstukken en Begroting
- ☐ Paragraaf Projecten

- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☐ Programmaverantwoording
- ☐ **Voortgangsrapportages Regeling grote Projecten**

13. Evaluatie

Niet van toepassing.

14. Communicatie

Zowel GS als PS worden nauw betrokken in dit proces via individuele trajecten.

15. Meegezonden bijlagen

Bijlage 1: Lijst met totaaloverzicht keuzevraagstukken

Bijlage 2: Discussieblad wonen

Bijlage 3: Discussieblad energie

Bijlage 4: Discussieblad landbouw en aandachtsgebieden

Bijlage 5: Toelichting lagenbenadering